

**LAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO
12/2001 vp**

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta neuvoston puitepäättökseksi (omaisuuden jäädyttämisestä ja todistusaineiston säilyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpano)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 24 päivänä elokuuta 2001 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksesta neuvoston puitepäättökseksi (omaisuuden jäädyttämistä ja todistusaineiston säilyttämistä koskevien päätösten täytäntöönpano) (U 49/2001 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että lakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Asko Välimaa, oikeusministeriö
- valtionsyyttäjä Raija Toiviainen, Valtakunnansyyttäjänvirasto
- rikosylitarkastaja Jari Liukku, keskusrikospoliisi.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Puitepäättösehdotus

Puitepäättösehdotus perustuu Tampereella lokakuussa 1999 pidetyn Eurooppa-neuvoston päätelmiin sekä neuvoston Tampereen päätelmien mukaisesti hyväksymään toimenpideohjelmaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemiseksi rikosasioissa. Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteesta tehdään oikeudellisen yhteistyön kulmakivi rikosasioissa. Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen pitäisi koskea myös ennen oikeudenkäyntiä annettuja määräyksiä, erityisesti sellaisia, joiden avulla toimivaltaiset viranomaiset voisivat no-

peasti turvata todisteita ja takavarikoida helposti siirrettävää omaisuutta.

Puitepäättösehdotus koskee väliaikaisten, yleensä ennen oikeudenkäyntiä tehtävien omaisuuden niin sanottujen jäädyttämispäätösten täytäntöönpanoa toisessa EU:n jäsenvaltiossa. Ehdotuksessa tarkoitetut päätökset pantaisiin toisessa jäsenvaltiossa täytäntöön samalla tavoin kuin kotimaiset päätökset. Ehdotus ei sen sijaan sisällä määräyksiä jäädytetyn omaisuuden siirtämisestä jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanovaltiosta päätöksen tehneeseen valtioon.

Puitepäättöstä sovellettaisiin vain sellaisiin jäädyttämispäätöksiin, jotka liittyvät päätökses-

sä lueteltuihin rikoksiin. Tällaisia rikoksia olisivat huumausaineiden salakuljetus, Euroopan yhteisön taloudellisiin etuihin kohdistuva petollinen menettely, rikoksen tuottaman hyödyn pesu, euron väärentäminen, lahjonta ja ihmiskauppa.

Jäädättämispäätöksen täytäntöönpanovaltion toimivaltaiset viranomaiset tunnustaisivat toimitetut jäädättämispäätökset ilman muodollisuuksia ja panisivat päätökset viipymättä täytäntöön samalla tavoin kuin kansallisesti tehdyt jäädättämispäätökset. Täytäntöönpanosta voitaisiin kieläytyä vain säädettyjen muotoseikkojen perusteella.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää tärkeänä sitä, että Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti Euroopan unionissa otetaan käyttöön vastavuoroisen tunnustamisen periaate rikosasioissa ja erityisesti silloin, kun kysymys on ennen oikeudenkäyntiä tehtyjen päätösten täytäntöönpanosta. Esitutkintavaiheessa tehtyjen päätösten nopea täytäntöönpano toisessa jäsenvaltiossa on rikoshyödyn jäljittämisen ja menetetyksi tuomit-

semisen sekä todistusaineiston hankkimisen kannalta välttämätöntä. Selkeä säädöserusta on myös omiaan tehostamaan tutkintaa. Valtioneuvosto suhtautuu puitepäätösehdotukseen siten myönteisesti.

Ehdotuksessa on kysymys rikosoikeuden alalla ensimmäisestä instrumenttiehdotuksesta, joka tarkoittaa niin sanotun vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen läpiviemistä. Kysymyksessä on näin ollen eräänlainen pilottihanke, joka loisi pohjaa tuleville hankkeille. Tästäkin syystä ehdotuksen tekijät ovat ilmeisesti pyrkineet soveltamisalan rajoituksilla varmistamaan ehdotuksen läpimenon. Eräs tällainen rajausta on se, mikä viranomaisten tekemiin omaisuuden jäädättämispäätöksiin sitä sovelletaan. Valtioneuvoston kannan mukaan Suomen tulisi pyrkiä jatkoneuvotteluissa suosimaan jo tämän puitepäätöksen soveltamisalan varovaisia laajennuksia. Esimerkiksi johdonmukaisuuden vuoksi oikeusviranomaisiksi olisi katsottava ne viranomaiset, joita jäsenvaltiot vuoden 1959 yleissopimukseen antamiensa selitysten mukaan pitävät oikeusviranomaisina.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta suhtautuu myönteisesti siihen, että vastavuoroisen tunnustamisen periaate otetaan käyttöön rikosasioita koskevien, ennen oikeudenkäyntiä tehtyjen päätösten täytäntöönpanossa. Rikollisuuden kansainvälistyessä sekä omaisuuden ja esineiden maasta toiseen siirtämisen helpottuessa, on erittäin tärkeää, että myös rikosoikeudellinen yhteistyö yksinkertaistuu ja tehostuu. Ilman uusien menettelyjen käyttöönottoa rikosten selvittäminen ja menettämisseurauksien tuomitseminen on tehotonta.

Ehdotukseen sisältyy ensimmäistä kertaa vastavuoroisen tunnustamisen periaate rikosoikeuden alalla. Tämän vuoksi ehdotuksen sovelta-

misala on määritelty varsin suppeaksi, vain eräitä rikoslajeja koskevaksi. Valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin rajausta tässä vaiheessa tarkoituksenmukaisena ehdotuksen hyväksymisen turvaamiseksi. Ehdotuksen tultua hyväksytyksi, on sen soveltamisalaa syytä pyrkiä laajentamaan.

Ehdotuksen mukaan jäädättämispäätöksen voisi tehdä ainoastaan oikeusviranomainen. Valiokunta pitää tärkeänä, että ehdotuksen jatkovalmistelussa pyritään oikeusviranomaiset määrittelemään siten, että määritelmä sallii kansallisen liikkumavaran. Toimivan kansainvälisen yhteistyön edellytyksenä on kansallisten poliisi- ja syyttäjäviranomaisten kiinteä yhteistyö.

Lausunto

Lausuntonaan lakivaliokunta kunnioittavasti ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 12 päivänä syyskuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Henrik Lax /r	Paula Lehtomäki /kesk
vpj.	Matti Vähänäkki /sd	Kari Myllyniemi /kesk (osittain)
jäs.	Sulo Aittoniemi /alk	Veijo Puhjo /vas
	Jyri Häkämies /kok	Susanna Rahkonen /sd
	Erkki Kanerva /sd	Timo Seppälä /kok
	Toimi Kankaanniemi /kd	Marja Tiura /kok
	Annika Lapintie /vas	Lasse Virén /kok (osittain).

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Timo Tuovinen.